

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Controversiarvm Praecipvarvm In comitiis
Ratisponensibus tractataru[m], & quibus nunc
potissimu[m] exagitur Christi fides & religio, diligens, &
luculenta explicatio**

Pighius, Albertus

Parisiis, 1549

... quaestio, de diuortiatorum coniugiis & vxorum pluralitate sub lege
euangelica.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29467

DE DIVORTIA

TORVM NOVIS CONIVGIIS

*contractis cum aliis, & vxorum pluralitate
sub lege Evangelica, Quæstio.*

An sub lege Evangelica coniugibus diuortiatīs legitimè,
permissum sit aliis nubere, vtróque diuortiatorum superstitē
Aut etiā licita, absq; prioris diuortio, vxorum pluralitas.

Vandoquidem Philippus, libel-
lo nuper emissio tractans de pote-
state ecclesiastica, hanc inter cate-
ras rationem affert, cur non debeat
iusiurisdictionem episcoporum
in causis matrimonialibus agno-
scere, etiam si eandem legitimè
prescripserint, quòd traditionē, vt
ipse loquitur, aut legē iniustā con-
diderūt, quæ prohibeat nouū con-
iugium personę innocētī post diuortiū: quòd factio diuortio
parti alterutre licere (nisi forte pars rea impediretur) idē cū
Luthero in, id est, ad Corinthios, affirmat. Sint etiam & alij
eiusdē professores Euangelij, qui vxorū pluralitatem, simpli-
ter & absq; prioris diuortio, Christianis æque vt illis veteri-
bus licere doceant, & aliis suæ ea in re libidini obsequēdi au-
thores sunt. (quod ipsum etiam à Lutheri non abhorret sen-
tentia) qui malle se digamiam quàm diuortium alicubi affir-
mat, imò & ancillam aduocare permittit, si qua causa vxor sit
parum idonea cōplexibus & vir in venerem turgeat. Quin
& Philippus post hunc suum præceptorem, Paulo, eum dici
digamum affirmat, quem à sacerdotio excludit, qui duas
simul, non successiue, vxores habeat. quos tota armenta
sequuntur. innuunt proinde, hoc licere laicis: tametsi sacer-
dotib; interdictū sit. Et præsupponūt fuisse inter Christianos
apostolicis

DE POTESTATE ECCLESIAST.

apostolicis temporibus, qui simul duas vxores haberent, vn de consequens est, virum vnum duabus simul vxoribus copulatum fuisse legitimo matrimonio. Nam cui quis stupri cōfuetudine adhereret, & quam legitime vxori superinducit, pellex & adultera, non vxor est: neq; eiusmodi, duarum simul vxorum maritus est, sed vnius legitime tantum: & mœchus alterius. Sed Paulo quis sit digamus cui sacerdotio interdicit, Controuersia xv. demonstratum est. Hic verò visum est nunc propositam quæstionem separatim pertractare, & paulò diligentius excutere.

In primis, quanti cuiq; Christiano fieri merito debeat catholicæ ab initio Christianæ ecclesiæ consensus, & tot seculorum successione confirmata atque eadem immutataque permanens sententia, etiã si nusquam inueniretur ita clarè expressa in scripturis aduersus quas non inueniet ingeniosus cauillator aliquis quod diceret: nulli Christiano obscuro merito esse debet: & suprâ à nobis, atque alibi luculentissimè demonstratum est.

Fuisse autem hunc totius ab initio ecclesiæ christianæ toto orbe diffusæ consensum, & communem sententiam, vxorum pluralitatem, & diuortiatorum inter quos fuerat verum ratum consummatumque matrimonium, noua coniugia, viuētibus prioribus non licere, ipsa rei probat euidentia: quæ ne mini obscura esse potest: quando non est vllum proferre inter Christianos & orthodoxos probatosque habitum, qui contra fecerit. Nec permisit ecclesia etiam his qui sub infidelitate secundum ritum patrium, aut contraxerunt cum pluribus, aut legitimam vxorem repudiarent, conuersis ad fidem, vt vel plures vxores retinerent, aut contraherent cum alia, viuente ea quā repudiauerant: sed illis, primæ tantum adherere iussit: his verò interdixit contrahere cum alia, quamdiu repudiata viueret. Nisi post conuersionem viri, illa requisita, cum eo habitare renueret: aut non sine creatoris contumelia. Quo solo casu, etiam in non raro, quod dicunt, hoc est, in paganismo cōtracto matrimonio, permisit ecclesia diuortiato contrahere cum altero. In matrimonio autem rato quod vocant hoc est, inter fideles contracto, nullo casu hoc permitti aut permisit vnquā. Quæ catholicæ ab initio ecclesiæ sententia clarissimè explicatur, in. c. Gaudemus. de diuortiiis, in quo dicitur. Si quis autem infidelis, plures vxores simul

mul habuerit (cū id Christianæ fidei inimicū sit &c.) post fidem susceptam, primæ adherere debet. Quod si secundum ritum suum legitimam repudiavit uxorem, cū tale repudium veritas in Euangelio reprobauerit, nunquam ea viuentē licite poterit aliam, etiam ad fidem Christi conuersus, habere: nisi post conuersionem ipse, illa remittat cohabitare cum ipso, aut sine contumelia creatoris, vt eum pertrahat ad mortale peccatum. Hæc dicto. c. Gaudemus. Cuius authoritatem quantū faciant aduersarij, nihil refert ad præsens, certe explicat communem ecclesiæ, de proposita quæstione sententiam. Quam ipsa rei euidentia confirmat & comprobat: quādo ab initio ad præsentē vsque diem, nemo inuenitur vir honestus & orthodoxus inter Christianos habitus, qui cōtra fecerit: aut cui hoc facere tentanti ecclesia permiserit. Quod vnū, quisquis animaduertit & cogitat, meritō execratur impiam temeritatem hoc præsumētis, contra omne exemplum tot seculorum retro ab initio totius ecclesiæ. Quam, hoc ipsum dāmnare vt illicitum, & propterea, à Christi fidelibus vitatum, non vero casū & fortuito, ex eo etiam quilibet intelligit: quod quamuis subscribat libertati carnis, & nostræ cupiditati & libidini, posse quem plures simul uxores habere, aut quam quis habet & forte non sine causā odio habet, repudiare, & aliam ducere: & proinde hoc voluissent, si licitum credidissent, multi facere, præsertim, cū & veterum patriarcharum, & ethnicorum ritu ac more, licitū id habitum fuerit: nemo tamē (vt dixi) Christi fidelium, qui orthodoxus & vir probus, salutemque suam alicuius facere sit habitus, ad hunc vsque diem, quam contra facere tēauerit, inuentus sit, velut clare intelligentibus omnibus, id non licere Christi fidelibus sub lege euangelica.

Sicut tamen non sufficiat hic consensus, & communis sententia ecclesiæ, sed (quæ est aduersariorum nostrorum in nō parum multis impudentia) euidenti diuinæ scripturæ auctoritate hoc ipsum sibi demonstrari exegerit: nihil alioqui facturum tam consonam immutatamque, tot seculis perdurantem totius ecclesiæ sententiam, quam Paulus columnam & firmamentum veritatis affirmat: & per quā solam etiam scripturarum omnium nobis constare auctoritatem, suprā atque alibi euidentissimum fecimus. Videndum est nūquid de hac

K

DE DIVORT. NOVIS CONIUG.

questione definitum inueniamus à Christo in Euangelio, aut Apostolicis literis.

Ante omnia, ex Christi ipsius definitione certum est, plane indissolubile suis, constare coniugij vinculum: nec solui villo repudio. Et quamuis iusta aliqua causa sit, ob quam liceat cōiugibus à se discedere, & dimittere vn^o alterū, fornicationis nempe: ex dimissione tamen, quāuis iusta, non solui matrimonij vinculū, & quod dimittens aut dimissus sine crimine alterij, altero viuente, alteri cōiugi non possit, ex Christi & Apostoli eius verbis plane indubitatum est.

Nam Christum interrogantibus tentandi gratia Phariseis an ex quacunque causa liceret viro vxorem dimittere: ille respondit, primum verbis scripturæ de protoplastis. Quia qui fecit hominem ab initio, masculum & scēminam creauit eos, & dixit. Propter hoc, dimittet homo patrem & matrem & adhærebit vxori suæ, & erunt duo in carne vna. Itaque is non sunt duo, sed vna caro. Quod ergo deus coniunxit, homo non separet. Intelligentibus autem illis ex eisdem verbis affirmari à Christo indissolubile plane matrimonij vinculum & contra de libello repudij, quem ipsis permiserat Moyses replicantibus: permissionem eam fuisse velut minoris mali, ob cordis eorum duritiam, ad vitanda grauiora scandala. idem respondit. Ab initio autem, hoc est, secundum institutionem matrimonij in primis parentibus, nostris in paradiso factam à deo, non fuisse sic, sed potius pugnare cum eadem. Itaque quod res erat, clare explicans: Dico, inquit, vobis, quia quicumque dimiserit vxorem suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit: mœchatur, & qui dimissam duxerit, mœchatur.

In quibus Christi verbis, hoc in primis animaduertendum est: responsione sua plus innuisse ipsum, quàm illi interrogauerant. Interrogauerant enim, an liceret homini quacunque ex causa vxorem dimittere. Interrogauerant autem hoc, tentantes eum, & sperantes illum in sermonibus suis posse capere: memores (vt apparet) ante docuisse illum: dictum quidem antiquis, vt qui vxorem suam dimitteret, illi daret libellum repudij: se vero dicere, Omnem dimittentem vxorem suam excepta vna fornicationis causâ, eam mœchari facere. mœchari quoque omnem illum qui dimissam duceret. Cui cōtra

videbatur stare legis permissio: qua viris mittebatur quacumque ex causa, absque vlla eius specificatione aut restrictione, vxorem dimittere: nec minus licere & dimittere, & dimissa vt alteri nuberet. Christus autem insidiosè eorum interrogationi respondens, ita verba sua librabat, vt quod calumniari in eis possent, non inuenirent qui vnā quærebant calumniam: certam autē veritatem ex iisdem intelligere possent, qui eam quærent. Nam ad scripturam illos, & primæuam coniugij à deo institutionem reuocans, ex illis indissolubile prorsus eius vinculum demonstrat: nec ipsum, nisi inter duos subsistere debere (quemadmodū paulò post explicabimus) subinnuit: & polygamiam, tam ante legem, quam etiam sub lege vtitatam, in suis tacite condemnat. Vnicam tamen causam approbat, ob quam licite se possent dimittere coniuges: fornicationem nempe, præter quam sancta diuortia tolerata quidem & permissa illis fuisse à Moyse, ob cordis eorum duriciem: at non probata à deo significat. Fornicatio nem tamen non solum corporalem, sed etiam spirituales, communis ecclesiæ sententia, & sanctorum patrum consensus hic intelligit ex verbis Apostoli, docentis, licere quidem coniugi fideli infidelem dimittere secundum hanc permissio- nem domini, quamuis consulat ne faciant: velut non expediens, vt multa licent quæ non expediunt.

Secundò, Ex eisdem Christi verbis etiam hoc aduertendum est, manere nihilominus indissolubile illud matrimonij vinculum, inter separatos, qualicūq; etiam repudio ac diuortio: iuxta eam, quam ex verbis scripturæ de primæua coniugij institutione simpliciter concluderat sententiam, nempe, a deo indissolubiler coniūgi virum & vxorem, & Quos deus coniunxit, homo non separet. Itaque affirmat mœcham illū, quisquis repudio dimissam duxerit. Quod si verū est: ergo dimissa, non est soluta à lege coniugij, quo priori viro astricta extitit. Et quia coniugij vinculum (quod ipsa nominis ratio indicat) nō potest nisi inter duos esse mutuū, sequitur necessārio, quod et si dimittens, eodē maneat astrictus vinculo. Nec vllam quo ad hoc distinctionem aut restrictionem addidit, quin dimissam ducens adulter aut mœchus sit: siue iuste, nempe ob eius commissum adulterium siue iniuste, ob aliam quampiam prætextatam causam dimissa sit. sed quicunque, in-

quie dimissam duxerit, mœchatur. Nam quæ præcedit restrictio (excepta fornicationis causâ) dimittentem respicit: certè, dimissam omnino non respicit. Neque enim existimandum est, dictum illud Christi, in dimissa ex alia quàm fornicationis causâ, locum tantum habere: in dimissa vero, ex fornicationis causâ, locum non habere: sed simpliciter atque indistincte de dimissa & ducente eam loquitur, vno omnium Euangelistarum consensu, & adulterium, nō coniugium, quod inter ipsos contrahitur, non hoc tantum loco, sed etiam in sermone in monte, pronunciat. Et absurdum sane foret, si quo ad hoc, adultera & iuste dimissa à viro quam proba marrona & iniuste repudiata, esset tiberior, & plus privilegij haberet: vt huic non liceret, illi vero liceret alteri nubere.

Nec quicquam hic valet quorūdam commētum, quod adultera, & eam ob causam dimissa, interdictam hic volumus Christo nubendi licentiam: & proinde, mœchari dicatur, quis quis illam duxerit: quamvis, qui eandem dimisit ob fornicationis causam, velut iam liber à prioris illius matrimonij vinculo, licite cum altera contrahat. Primū. Quoniam ex certa ecclesiæ definitione, certum est, non esse lege Christi interdictum adulteris, ne matrimonia cōtrahant: quando liberi sunt potestatem habentes sui corporis, nec alteri alligati coniugij vinculo. Tametsi in duobus casibus, illud ipsum eis interdicatur ab ecclesiâ: nempe, si quādo adultera, viuente adhuc viro suo, adulter fidem dedit, sumpturū se eam in cōiugem, si viro eius superuiveret, vel si quid machinari sunt in mortem priorum cōiugum. Extra quos casus, mortuo eo (vt D. Augustini hoc verbis dicam) cum quo fuit verum coniugium, potest fieri coniugium etiam cū eo cum quo præcessit adulterium. Multo ergo magis, cum alio, cū quo non præcessit adulterium. De inde. Huic commēto, ipsa Christi verba clarissime resistunt. Dicit enim eum, qui dimissam ducit, mœchari, aut adulterium committere (vtrouque enim verbo vsus est: hoc in sermone in monte illo, in hac sua ad Phariseorum interrogationem responsione.) Si committit adulterium, qui etiam iusta de causâ dimissam, ducit: ea ergo alteri⁹ sit vxor oportet. Quod si est, non est resolutum, quamvis per iustum repudium, prioris matrimonij vinculum. Quod, quia non potest nisi inter

duos esse mutuum: etiam dimittens eodem adhuc ligatus permanet.

Tertio notandum est, ex eisdem illis Christi verbis eundem etiam constare, nisi inter duos, marem & feminam, constare nobis non posse matrimonij vinculum. Quia inquit, qui fecit hominem ab initio, masculum & feminam creauit eos, & dixit. Propter hoc dimittet homo patrem & matrem, & adheret uxori suae: & erunt duo in carne una. Itaque iam non sunt duo, sed una caro. Vides ab initio inter vnum & vnā institutum fuisse matrimonium. Adheret, inquit, uxori suae non vxoribus suis: & erunt duo in carne vna non tres, decem, aut viginti in carne vna. quod tamen ad coniugum pluralitatem necessario sequitur. Nam omnes vxores, si plures sint, & earum quilibet, sunt vna caro cum viro. Essent ergo seu decem seu viginti, vna caro. Qua in re, tametsi prima illa institutione iam dudum longe recessum fuerat: ipse tamen velut legislator nouus eandem in usum reuocans. Ego autem, inquit, dico vobis, etiam eum qui priorem quam habuit dimittit, & ducit alteram, adulterium committere aut mœchari. Si mœchatur, ergo non nisi inter duos stat sacramentum coniugij: nec potest idem simul copulari vxoribus pluribus. Nam si potest: non mœchatur qui dimissa seu iuste seu iniuste priorem, ducit alteram: non inquam magis, quam si eadem retenta illi superinduceret alteram. Posset quidem in dimittendo peccasse: posset etiam obligari iniuste dimissam iterum recipere: non tamen committeret adulterium illi superinducens alteram, si simul inter plures quam binos legitimum constare posset coniugium.

Et quamuis interiecta illa exceptione (nisi ob fornicationem) velut studio obscuriorem responsionem suam & sententiā fecit: non tamen dubiam, ei qui veritatem & non calūniā (quemadmodum quibus respondebat) in Christi verbis querit. Siquidem, vis ipsa enunciata sententiā, quæque eidem præmittit, & quæ subiungit, euidenter loquuntur & continent restrictionem illam, exceptionēque, solam dimissionem (de qua vna illi interrogauerat) modificari & respicere. Præmisit enim, inter duos, ex diuina ab initio institutione (ad quam nos reuocat) non constare coniugium: præmisit quoque indissolubile plane coniugij vinculum: vt quod Deus cōnexuit,

K iij

Addit ad hæc, mœcham ducentem aliam, etiam dimissa priore quam habuit. Vnde euidenter sequitur, non posse constare coniugium inter virum & uxorem secundam, viuentem priore quamuis dimissa multo minus, eadem retenta, & utraque thori socia. Addit secundò: mœcham eum, quisquis dimissam duxerit. Quod, non magis in dimissa iniuste, quàm in dimissa ob fornicationis causam verum esse & necessario intelligendum, paulò ante demonstrauimus. Ergo à paritate rationis, mœchatur etiam vir qui dimisit uxorem, si aliam duxerit. Quæ vniuersa, quando diligenter conferuntur in vnum, non sinunt dubiam esse in dictis Christi verbis sententiam, tametsi sit obscurior.

Cur verò interiecta dicta exceptione, velut studio ille sua obscurarit sententiam: ea mihi causa fuisse videtur. Quoniam Pharisei, ut prædictum est, insidiabantur illi, sperantes in verbis & responsione eius inuenturos se, quod calumniari possent apud populum: memores, ut videtur, eorum quæ in morte eadem de re ante docuerat, & aduersus ea, efficacem atque irrefragibilem, ex verbis legis se putantes habere objectionem & calumniam. Id quod Euangelista nobis innuit dicentem quod accesserunt ad eum, tentantes ipsum. Hac de causa, nec apertis clarisque verbis damnauit polygamiam, tam ante legem, quàm sub lege visitatam patribus, nec iusta de causa dimittenti uxorem, dicit non licere alteram ducere. Vtrunque enim expositum fuisset graui calumnie apud populum, ut quod præsumeret nouas ipse leges cedere: & Mosaicæ legis, qualis secundum literam videbatur, arctare, aut reuocare potius licentiam. Vtrunque tamen, ut verbis illis suis efficaciter quamuis paulò obscurius, ob insidiatores illos innuit: ita discipulis suis, de eodem rursus domi percunctantibus, apertioribus uerbis & liberius expressit: nec minus nobis per suum Apostolum.

Apud Marcum ita legitur, Et in domo discipuli eius de eodem interrogauerunt eum. Et ait illis. Quicumque dimiserit uxorem suam, & aliam duxerit, adulterium committit super eam. Et si uxor dimiserit virum suum & alij nupserit, mœchatur. Vides ut iam loquatur simpliciter & vniuersaliter, absque vlla restrictione aut exceptione. Quicumque dimiserit uxorem suam & aliam duxerit, mœchatur super eam. Quare

Quare super eam? Quia priori (quæ quamuis dimissa, ob matrimonii indissolubile vinculum: tamen sua quamdiu viuit permanet) superinducit alteram: cum qua non potest, illa viuere, constare coniugii vinculum: vt quod duos tantum in vnam carnem copulat. Ergo mœchatur super illam, ea viuere coniungens alteri. Aequè absolutam de muliere profert sententiam. Et si vxor, inquit, dimiserit virum suum, & alii nupsit, mœchatur, nec vlla eam causa in hoc tutatur. Cur virum licite dimittere possit, causa est, cur eo viuo, quamuis licite dimisso, alteri nubere possit, nulla causa est. Itaque etiam Lucas eandam hanc Christi sententiam, simplicibus, absolutis, claris, & nihil scrupuli ingerentibus verbis nobis proferre voluit. Ita enim refert dixisse Christum. Omnis qui dimittit vxorem suam, & alteram ducit, mœchatur: & qui dimissam à viro ducit, mœchatur. Vides vniuersalem, simplicibus & absolutis verbis prolata Christi sententiam. Nec tamè hic voluit, quibus scripsit, Christi fideles in errore inducere, quod indubie fecisset: nisi simpliciter & absolute ita se haberet, quomodo eam profert, Christi sententia. Quam nunc vide, quo pacto, quam simpliciter & aperte nos doceat Apostolus.

In primis. Non nisi inter duos, vnam nempe vxorem & vnum virum, constare nobis secundum præmissam Christi doctrinam legitimum coniugium, clarissime docet in prima ad Corinth. affirmans, virum vxori cōiunctum, sui corporis potestatem non habere, sed eam esse penes mulierem. Aequè & hanc, sui corporis potestatem nō habere, sed eam esse penes virum. Quod si est, neuter potest corpus suum (cuius quo ad actum illum, & effectum coniugalem potestatem non habet) dare alteri, non magis vir, quam mulier: quos pares in hac causa, dictis verbis pronunciat Apostolus. Deinde, Indissolubile plane esse coniugij vinculum, nec quocunque diuortio, sed morte tantum alterius coniugum eius iura ac legis resolu, non vno loco inculcat. Itaque ad Rom. Nā quæ sub viro, inquit, est mulier, viuente viro alligata est legi: si autē mortuus fuerit vir eius, soluta est à lege viri. Igitur viuente viro, vocabitur adultera si fuerit cum alio viro. Si autem mortuus fuerit vir eius, liberata est à lege viri: vt non sit adultera si fuerit cum alio viro. Et rursus in prima ad Corinthios:

K. iij

Mulier

DIVORTIA. NOVIS CONIUG.

Mulier alligata est legi, quāto tempore vivit vir eius. Quōd si dormierit, vir eius, libera est: ut cui vult nubat. Vides, ut vna mors alterius coniugum, nulla autem dimissio, nullum repudium, resoluat mutuam illam servitutem & nexum conjugalis vinculi, quod Deus astringit & colligat. Vides deinde, ut apertis verbis affirmet, nexis atque astricis hoc vinculo, liberum non esse, ut nubant alteri. Ex quibus duobus, quamvis evidenter consequatur, ob nullam causam, nullam dimissionem, nullum divortium, fieri posse ut quos Deus coniunxit indissolubili illo matrimonij vinculo, utroque superflite possint alius nubere: nihilominus, idem Apostolus, etiam hoc ipsum diserte expressit eodem loco in eadem epistola, ad Corinthios.

Itaque, inquit, qui matrimonio iuncti sunt, præcipio, non ego sed dominus, uxorem à viro non discedere. Exceptam tamē in eo domini præcepto tacite intelligens, velut notam omnibus, causam, quam ipse dominus excepit. Quamvis nec hoc suo mysterio careat, quod exceptionem eādem nō expresse adiecerit, sed potius simpliciter dixerit, præcipere dominū ne à se discedant coniuges: quippe, eo ipso significans, magis sibi probari, etiam subexistente iusta discessionis causa, ne tamen à se discedant. Nam quōd sit causa, ob quam licite discedat vxor à viro, in his quæ subiunxit aperte innuit. Quod si, inquit, discesserit, manere innuptam, aut viro suo reconciliari. Hoc autem est, quod dicit: non suum, sed domini esse præceptum, ut quæ mulier virū dimiserit, eo vivo (quod necessario subintelligendum est) innupta permaneat, aut illi reconcilietur. Certum est autem, de ea muliere quæ licite & iusta de causa à viro discessit, hic loqui Apostolum: ex disuncta quam eidem proponit, & in eius ponit optiōe atque arbitrio, nempe, illi præcipi à domino, ut vel innupta permaneat, vel ut viro suo reconcilietur. Nam si quæ, ex iniusta causa mulier à viro suo recesserit, in eius arbitrio nō ponitur an innupta permanere, an reconciliari viro suo velit: sed reconciliari viro suo teneretur. Ergo etiam, quæ iusta causa & licite dimisit virū, nempe ob fornicationem, non potest tamen secundū præceptum domini alteri nubere. Cū autem, quod sæpe dictum est, ex ipsa rei natura mutuum necessario sit coniugii vinculum: & apud nos, quod nō licet fæminis, æquē non liceat vi

ris: eademque seruitus pari conditione censeatur, quem-
admodum paulò ante ex verbis Apostoli euidenter fecimus,
planè constat, æque non posse etiam virum, quamuis iusta
causa vxorem dimittentem, eadem superstite alteri nubere:
sed æque ad ipsum pertinere illud præceptum domini, quod
nobis Apostolus explicat: aut manere innuptum, aut vxori
suz reconciliari. Proinde, etiam de coniugatis in paganismo
dicit Augustinus. Quòd quamuis altero se conuertente ad fi-
dem, liceat eidem ab altero velut à fornicante spiritualiter,
discedere secundum permissionem domini: id ipsum tamen
visciat, non perpetuò expedire: quia affert aliis impedi-
mentum salutis. Non solum, quia dimissi, perniciosissime
scandalizantur offensi: verum etiam, quia cum in alia coniu-
gia ceciderint viuentibus eis à quibus dimittuntur, adulte-
riis nexibus colligati difficile resolvuntur. Et citatur hæc
Augustini sententia x xv i i. q. l. c. Sic enim. Quæ si vera
est de coniugibus, qui in paganismo contraxerunt matrimo-
nium, (quod non ratum dicimus) vt inter diuortiatos, quam-
uis ex iusta causa, nihilominus constet & permaneat coniu-
gale vinculum, adeò, vt qui priore superstite, à quo iusto di-
uortio separatus est, alteri se coniunxit, adulterium com-
mittat: multò est verius atque indubitatiùs de coniugibus fi-
delibus, inter quos, ratum coniugium, velut à Deo indisso-
lubilitèr coniunctum dicimus. Dictis itaque diuinarum scri-
pturarum, vt irrefragabilibus, ita euidentibus testimoniis,
cum subscribat totius ab initio toto orbe diffuse ecclesiæ cõ-
sensas, & communis sententia, quæ semper vxorum plura-
litatem, & diuortiatorum noua coniugia, pro illicitis habuit:
nec sit reperire vllum ab initio inter Christianos & ortho-
doxos habitum, qui plures simul vxores habuerit, aut prio-
re repudiata & superstite aliam duxerit: nisi forte præten-
dens causas cur ab initio nullum esset aut fuisset cum priore
coniugium: intelligunt omnes, quàm pernicioso intolerando
quæ omnibus bonis exemplo, quidam Machometanam vitæ
licentiam, in vxorum, quot voluerit, pluralitate, & nouis di-
uortiatorum coniugiis superstitis prioribus, inter nos in-
troducere conantur: imò iam introduxerunt. Sunt enim
etiam ex illustribus viris, qui vtrunque fecerunt. Quorum
excusata à suis illis exempla, libertati carnis & vitæ licentiæ
subscri-

DIVORT. NOVIS CONIVG. ET V XO PLVRAL.

subſcribentia, quam facile ſequatur populus, nemo eſt qui ignorat. Et quanvis nulla Chriſti lex pluralitati vxorum, aut diuorſiatorum nouis obſtaret coniugiis: viri tamen boni non foret, ab inſtitutis ac moribus auitis: imò, totius ab initio Chriſtiani populi deſciſcere: & ſuo exemplo inter nos introducere nouam vitæ licentiam. Quanquam & noſtrum quibusdam, qui videri volunt, non paruam huius mali partem debeamus, vt qui laborantes pernicioſiſſima illa affectatæ in omnibus nouitatis, & ſingularitatis prurigne, quæ hereticæ lepræ valde cognata eſt, peſtilentiſſimæ huius arque alieniſſimæ à Chriſtiana veritate ſententiæ, iam dudum ſemina iecerunt, & fomenta ſuggeſſerunt, nec deſunt qui aut ſodalitij, aut perſonarum affectu, magis quàm veritatis ſtudio ducti, tam impudentes ac

maniſtarios errores contentur deſen-

dere. Et hætenus de quæ-

ſtione propoſita.

De Actis